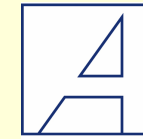

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH
THE INSTITUTE OF PUBLIC AFFAIRS

Konrad
Adenauer
Stiftung

Seminarium:

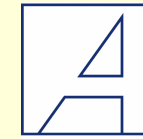
Edukacja obywatelska w Polsce i Niemczech

Warszawa, 24 listopada 2008

*Projekt powstał z inicjatywy i we współpracy z Fundacją Konrada
Adenauera*

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH
THE INSTITUTE OF PUBLIC AFFAIRS

Konrad
Adenauer
Stiftung

Otwarcie

Dr Jacek Kucharczyk

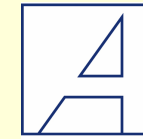
Dyrektor Programowy Instytutu Spraw Publicznych

Stephan Raabe

Dyrektor Fundacji Konrada Adenauera

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH
THE INSTITUTE OF PUBLIC AFFAIRS

Konrad
Adenauer
Stiftung

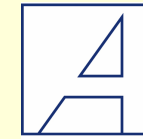
Prezentacja głównych wniosków raportu przez autorów

Dr Krystyna Ewa Siellawa-Kolbowska

Agnieszka Łada

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH
THE INSTITUTE OF PUBLIC AFFAIRS

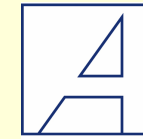
Konrad
Adenauer
Stiftung

Projekt: *Edukacja obywatelska w Polsce - próba adaptacji wybranych doświadczeń niemieckich*

Zainicjowany i zrealizowany we współpracy z Fundacją Konrada Adenauera

Czas trwania: październik 2007 – październik 2008

Cel: zbadanie, czy „dobre praktyki” niemieckie mogłyby być zastosowane w Polsce

Metodologia:

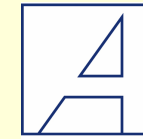
- Studium porównawcze
- Przegląd literatury przedmiotu (w Niemczech bogata)
- Wywiady pogłębione z celowo dobranymi ekspertami
- Kryteria doboru: centralne instytucje państwowe (BpB, MEN), NGOsy, uczelnie => praktycy i teoretycy

PL: 12

DE: 16

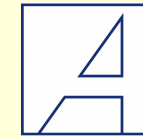

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH
THE INSTITUTE OF PUBLIC AFFAIRS

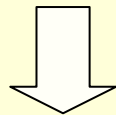
Konrad
Adenauer
Stiftung

Kształcenie obywatelskie w Niemczech

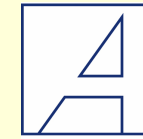

I. Ogólna charakterystyka

1. politische Bildung = edukacja obywatelska
2. Od 1945 r.
3. Podział:
 - a. szkolna i pozaszkolna
 - b. dla młodzieży i dorosłych

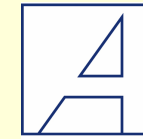

4. Grupy docelowe: całe społeczeństwo

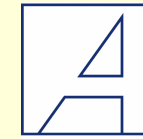
II. Aktorzy edukacji obywatelskiej

1. Państwo
2. Aktorzy pozarządowi

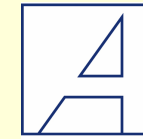
III. Państwo ważnym moderatorem edukacji obywatelskiej

1. Ustawodawstwo
2. Bundeszentrale für politische Bildung (BpB)
Landeszentrale für politische Bildung
3. Uczelnie:
 - a. katedry szkolące nauczycieli
 - b. zaplecze akademickie
4. Wyższe Szkoły Ludowe

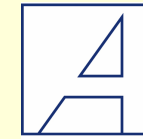
IV. Aktorzy pozarządowi

1. Organizacje:
 - a. fundacje polityczne: KAS, FES, HBS, FNS
 - b. fundacje związane z przedsiębiorstwami
 - c. organizacje przykościelne
 - d. organizacje zawodowe
 - e. związki zawodowe
 - f. organizacje parasolowe
2. Inicjatywy społeczne

V. Edukacja obywatelska w szkole

1. Wyszkolona kadra
2. Materiały od BpB
3. Problemy nauczycieli
4. Przedmiot maturalny?

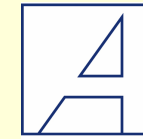

VI. Jak budowano edukację obywatelską w Brandenburgii po 1990?

1. Edukacja polityczna ≠ indoktrynacja
2. Pomoc landów zachodnich
3. Słabość społeczeństwa obywatelskiego

4. Specyfika finansowania edukacji obywatelskiej

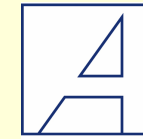

VII. Główne wnioski

1. Różnorodność i wielość aktorów
2. Współdziałanie państwa i podmiotów pozarządowych
3. Podział na szkolną i pozaszkolną edukację – ale się uzupełniają, aktorzy współpracują!
4. Dostępność materiałów
5. Efektywne finansowanie?

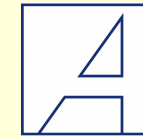

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH
THE INSTITUTE OF PUBLIC AFFAIRS

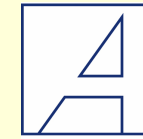
Konrad
Adenauer
Stiftung

Edukacja obywatelska w Polsce w perspektywie porównawczej - Niemcy

I. Podobieństwa

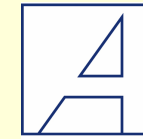
1. podobne **cele** edukacji obywatelskiej - **kształcenie w zakresie wiedzy, umiejętności i wartości obywatelskich.**
2. W obu krajach - **edukacja obywatelska** postrzegana jako ważne **remedium na bolączki życia publicznego** i prewencja problemów społecznych.
3. Lepsza edukacja obywatelska – większa aktywizacja obywateli

II. Różnice

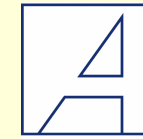
1. Cele

- PL - częstsze postrzeganie celów przez pryzmat własnej organizacji i jej misji
- PL - częściej wskazywane ogólne wartości demokratyczne; demokracja, wolność
- PL – wśród celów – **wartości narodowe**; patriotyzm, tradycje narodowe
- PL - częściej zgłaszana **obawa przed indoktrynacją**

2. Partnerstwo publiczno-społeczne w edukacji obywatelskiej.

- PL - wskazywana **słabość dialogu i komunikacji** NGO-sów z instytucjami władzy publicznej w obszarze edukacji obywatelskiej
- PL –**finansowanie** edukacji obywatelskiej ze źródeł publicznych i prywatnych oceniane jako nieefektywne
- PL - ilość środków przeznaczanych na potrzeby edukacji obywatelskiej zależy od opcji politycznej ekipy rządowej
- PL - wskazywana **nieobecność partii politycznych** w sferze edukacji obywatelskiej.

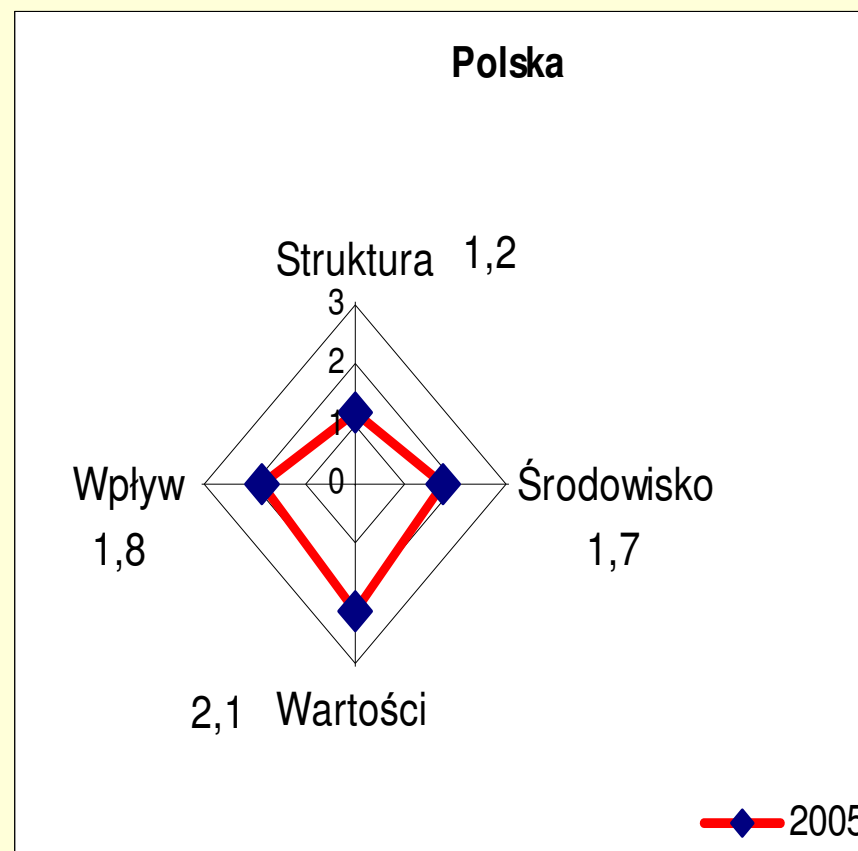
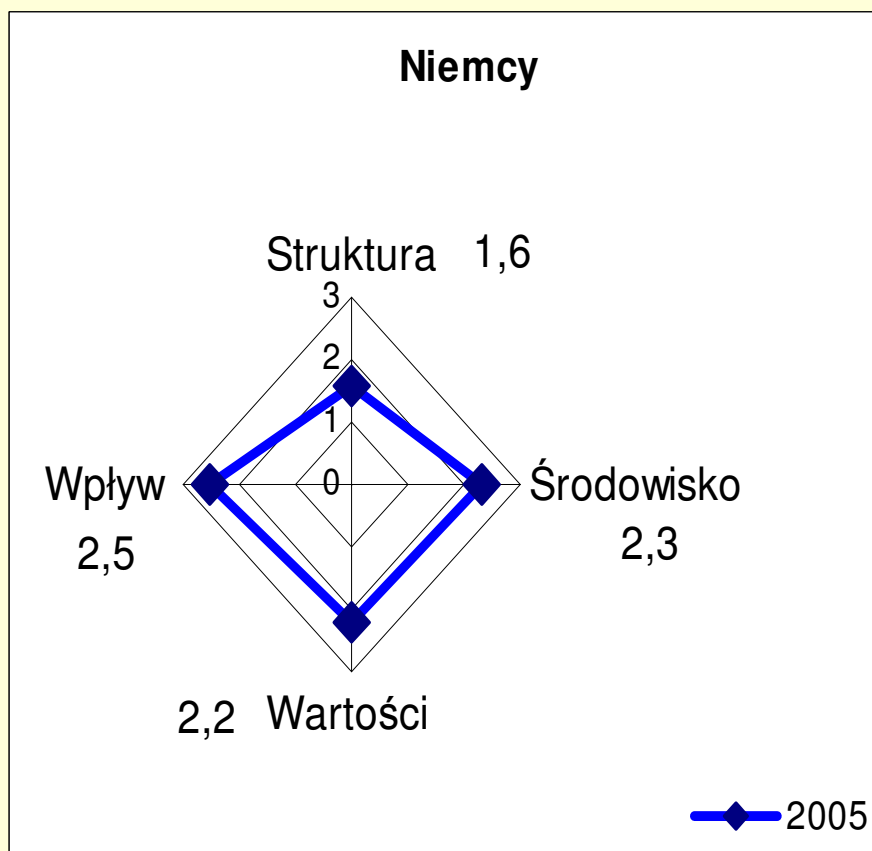
3. Formalna, nieformalna i pozaformalna edukacja obywatelska

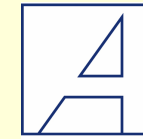
- PL - **dominacja szkolnej, formalnej** edukacji obywatelskiej nad pozaszkolną.
- PL - szwankuje formalny system kształcenia nauczycieli
- PL - edukacja obywatelska **zorientowana na młodzież**
- PL - **węższa** społeczna **baza multiplikatorów** edukacji obywatelskiej. Są nimi częściej **osoby z urzędu** (nauczyciele, pedagodzy, politycy)

Indeks Społeczeństwa Obywatelskiego – Niemcy i Polska – rok 2005

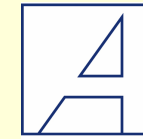
Kondycja społeczeństwa obywatelskiego na czterech wymiarach, graficznie przedstawianych jako tzw. *diament społeczeństwa obywatelskiego*

**Polska – potrzeby w obszarze kształcenia
obywatelskiego**
(w opiniach uczestników prezentowanego badania)

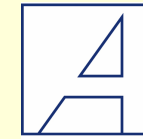
- szeroka debata na temat kształcenia postaw obywatelskich
- aktywna rola państwa w wspieraniu kształcenia obywatelskiego
- demokratyzacja szkoły
- reforma kształcenia nauczycieli ds. edukacji obywatelskiej

Wnioski

I. Możliwe obszary współpracy polsko-niemieckiej

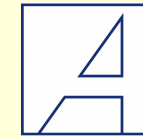
- Kształcenie obywatelskie dorosłych
- Kształcenie obywatelskie środowisk mniejszościowych i zmarginalizowanych
- Kształcenie umiejętności politycznych
- Formy i metody współpracy partnerów w sieci
- Formy i metody współpracy partnerów społecznych z uczelniami

II. Rekomendacje dla państwa i samorządu

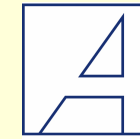
Należy:

- rozpocząć szerokie konsultacje społeczne na temat modelu kształcenia obywatelskiego
- rozważyć powołanie instytucji publicznej, koordynującej działania, monitorującej rezultaty w dziedzinie kształcenia obywatelskiego
- zróżnicować i ułatwić procedury pozyskiwania środków przez NGOsy na cele kształcenia obywatelskiego
- zadbać o kształcenie, warunki pracy i pozycję zawodową nauczycieli kształcenia obywatelskiego
- zagwarantować stałe, wyodrębnione środki na projekty działań i badań edukacyjnych dotyczących kształcenia obywatelskiego

III. Propozycje działań – czyli co robić?

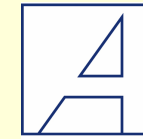
- Spotykać się, żeby prezentować, dyskutować problemy kształcenia obywatelskiego, wymieniać doświadczenia
- Budować bank (baza, www) wiedzy edukacji obywatelskiej, czyli zachować informacje, dane, opisy praktyk i rezultatów
- Dbać o wysokie standardy badań edukacyjnych i ewaluacyjnych
- Intensywniej wykorzystywać doświadczenie innych, w tym partnerów zagranicznych i współpracować z nimi
- Rozwijać LLL – czyli ustawiczne kształcenie w dziedzinie edukacji obywatelskiej
- Lobbować, prowadzić kampanie społeczne na rzecz kształcenia obywatelskiego

Panel dyskusyjny

- Marlena Fałkowska, *Dyrektor Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli*
- Mirosław Sielatycki, *Zastępca Dyrektora Biura Edukacji Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy*
- Jacek Strzemieczny, *Prezes Zarządu Centrum Edukacji Obywatelskiej*
- Dr Tadeusz Szawiel, *Zastępca Dyrektora Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego*

Moderacja: Dr Jacek Kucharczyk, Dyrektor Programowy Instytutu
Spraw Publicznych

Literatura:

K.E.Siellawa-Kolbowska (red.), A. Łada, J. Ćwiek-Karpowicz. Edukacja obywatelska w Niemczech i Polsce. Instytut Spraw Publicznych 2008
Streszczenia pl i de (www.isp.org.pl)

K.E. Siellawa-Kolbowska, A. Łada, J. Ćwiek-Karpowicz. Kształcenie obywatelskie w: L. Kolarska-Bobinska (red.) Co warto, co należy zmienić? Poprawa jakości demokracji w Polsce. Instytut Spraw Publicznych 2008

A.Łada. Politische Bildung in Polen w: N. Hoffmann, M. Nikzentaltis-Stobbe (red.). Politische Bildung in Mitteleuropa. Eine Annäherung an Polen, Tschechien und Ungarn. MitOst-Editionen Band 19. (de)

M. Rymśza, Grzegorz Makowski, M. Dudkiewicz (red.). Państwo a trzeci sektor. Prawo i instytucje w działaniu. Instytut Spraw Publicznych 2007

M. Rymśza (red.). Organizacje pozarządowe. Dialog obywatelski. Polityka państwa. Instytut Spraw Publicznych 2007 (wersja elektroniczna)

G. Makowski (red.). U progu zmian. Pięć lat ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Instytut Spraw Publicznych 2008 (wersja elektroniczna)

G. Makowski, M. Rymśza. Jaki mamy pożytek z Ustawy o działalności pożytku publicznego?. Analizy i Opinie nr 82 - marzec 2008 (wersja elektroniczna)

G. Makowski, T. Schimanek (red.). Organizacje pozarządowe i władza publiczna. Drogi do partnerstwa (w druku)

E. Bogacz-Wojtanowska, M. Rymśza (red.). Zatrudnienie i wolontariat w organizacjach pozarządowych. Niewykorzystany potencjał sektora pozarządowego (w przygotowaniu)

T. Schimanek. Diagnoza stanu dialogu obywatelskiego w Polsce – 2008 (w przygotowaniu)

T. Schimanek. Dialog obywatelski Polska 2007, Instytut Spraw Publicznych 2007 (wersja elektroniczna)

Trzeci Sektor. Kwartalnik o problematyce społeczeństwa obywatelskiego

www.kwartalnik.org.pl

- Trzeci Sektor nr 13 - lato 2008. Politycznie i obywatelsko. Polityka a organizacje pozarządowe
Specialny numer kwartalnika Trzeci Sektor. Social Economy, Non-Profit Sector and Social Policy: Poland and Europe.
- Trzeci Sektor nr 12 - zima 2007/wiosna 2008. Dochodowo czy użytecznie. Biznes a organizacje pozarządowe
- Trzeci Sektor nr 11 - jesień/zima 2007. Doświadczenie i przyszłość organizacji pozarządowych
- Trzeci Sektor nr 10 – lato 2007. Współpraca organizacji pozarządowych. Niemcy-Polska
- Trzeci Sektor nr 9 – wiosna 2007. Ekonomia Społeczna-Przedsiębiorczość Społeczna- Organizacja pozarządowe.
- Trzeci Sektor nr 8 – zima 2006. Debata o organizacjach pozarządowych
- Trzeci Sektor nr 7 – jesień 2006. Finanse organizacji pozarządowych
- Trzeci Sektor nr 6 – lato 2006. Rzecznictwo i lobbying organizacji pozarządowych
- Trzeci Sektor nr 5 – wiosna 2006. Wizerunek organizacji pozarządowych
- Trzeci Sektor nr 4 – jesień 2005/zima 2006. Zatrudnienie i wolontariat w organizacjach pozarządowych
- Trzeci Sektor nr 3 - lato 2005. Partnerstwo czy konkurencja?
- Trzeci Sektor nr 2 - wiosna 2005. Ekonomia Społeczna.
- Trzeci Sektor nr 1 - jesień/zima 2004. Podatki